

SPIS TREŚCI

WSTĘP. CO TO JEST I CZYM ZAJMUJE SIĘ PSYCHOPATOLOGIA?	17
--	----

ROZDZIAŁ 1

KLASYFIKACJE ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH	20
1.1. Wprowadzenie	20
1.2. Sposoby definiowania zdrowia, zaburzeń psychicznych i zachowania.	21
1a. Norma ilościowa, społeczno-kulturowa i teoretyczna.	22
1.2.1. Model ilościowy zdrowia i zaburzeń.	23
1.2.2. Zdrowie i zaburzenia w ujęciu społeczno-kulturowym	24
1.2.3. Teoretyczne koncepcje zdrowia i zaburzeń	25
1.3. Systemy klasyfikacyjne w psychopatologii	29
1b. Modele klasyfikacji zaburzeń	31
1.3.1. Założenia ogólne współczesnych systemów klasyfikacyjnych.	32
1.3.2. Klasyfikacja Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego – DSM-IV	35
1c. Klasy i kategorie zaburzeń psychicznych w DSM-IV.	36
1.3.3. Klasyfikacja Światowej Organizacji Zdrowia – ICD-10	38
1d. Klasy i kategorie zaburzeń psychicznych w ICD-10	40
1.4. Podsumowanie.	41
Podstawowe pojęcia	42
Literatura zalecana	42

ROZDZIAŁ 2

BIOLOGICZNE MODELE I KONCEPCJE ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH	43
2.1. Wprowadzenie	43
2.2. Podstawy anatomiczne zaburzeń psychicznych	45
2a. Model progów i zasobów mózgowych	45
2.2.1. Układ nerwowy	46
2.2.2. Ośrodkowy układ nerwowy: mózgowie i pień mózgu	48
2b. Neuroplastyczność na poziomie komórkowym i funkcjonalnym	49
2.2.3. Obwodowy układ nerwowy: somatyczny, autonomiczny i jelitowy	52
2.3. Zaburzenia psychiczne z perspektywy biochemicznej	52
2.3.1. Komórka nerwowa i jej działanie	53
2.3.2. Komunikacja między neuronami	54
2.3.3. Upośledzenie transmisji synaptycznej	56
2.3.4. Układ hormonalny	58
2.4. Geny a podatność na zaburzenia.	60
2.4.1. Biologiczna podstawa dziedziczności	60
2.4.2. Dziedziczenie zaburzeń psychicznych	62
2c. Metody badań w genetyce ilościowej.	64
2.5. Podsumowanie.	65
Podstawowe pojęcia	65
Literatura zalecana	66

ROZDZIAŁ 3

KONCEPCJE PSYCHOLOGICZNE ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH	67
3.1. Wprowadzenie	67
3.2. Klasyczna i współczesna psychoanaliza	68
3.2.1. Psychoanaliza jako teoria rozwoju i zaburzeń psychicznych okresu edypalnego	69
3.2.2. Psychologia ego i teorie relacji z obiektem a zaburzenia preedypalne	75
3.3. Psychologia poznawczo-behawioralna	76
3.3.1. Warunkowanie klasyczne i sprawcze a dezadaptacyjne nawyki	78
3a. Zjawisko wygasania w terapii fobii	79
3.3.2. Teoria społecznego uczenia się i poznawczej kontroli zachowania	80
3.3.3. Modele poznawczo-behawioralne a zaburzenia emocjonalne	82
3b. Aksjomaty teorii poznawczej i psychopatologii	85
3.4. Podejścia humanistyczne i egzystencjalne	85
3.4.1. Samorealizacja a zdrowie i zaburzenia psychiczne	87
3c. Motywacja braku i motywacja istnienia	87
3.4.2. Odkrywanie sensu istnienia	91
3.5. Koncepcje strategiczne i systemowe	92
3.6. Modele rozwojowe zaburzeń psychicznych	97
3.7. Podsumowanie	99
Podstawowe pojęcia	100
Literatura zalecana	100

ROZDZIAŁ 4

POSTĘPOWANIE DIAGNOSTYCZNE I PODSTAWOWE METODY BADAWCZE	102
4.1. Wprowadzenie	102
4.2. Modele diagnozy w psychopatologii	103
4.2.1. Diagnoza różnicowa	105
4a. Zachowania dewiacyjne w teorii społecznego uczenia się	107
4.2.2. Diagnoza strukturalno-funkcjonalna	109
4b. Operacjonalizacja wymiarów w diagnozie psychodynamicznej	110
4.2.3. Diagnoza epigenetyczna	113
4.3. Postępowanie diagnostyczne w przebiegu psychoterapii	114
4.4. Charakterystyka wybranych metod badań klinicznych	117
4.4.1. Narzędzia oceny stanu psychicznego i symptomów zaburzeń	117
4c. Status psychicus praesens	121
4.4.2. Kwestionariusze i metody projekcyjne	122
4.4.3. Narzędzia psychometryczne i eksperymenty psychopatologiczne	124
4d. Piktogram – znaczenie upośredniania w procesie zapamiętywania	126
4.4.4. Badania neurofizjologiczne i obrazowanie mózgu	127
4.5. Podsumowanie	128
Podstawowe pojęcia	129
Literatura zalecana	130

ROZDZIAŁ 5

PSYCHOPATOLOGIA OGÓLNA	131
5.1. Wprowadzenie	131
5.2. Zaburzenia procesów poznawczych	133
5.2.1. Zaburzenia spostrzegania	134
5a. Pseudohalucynacje i parahalucynacje	138
5.2.2. Zaburzenia uwagi i pamięci	139
5b. Zjawisko synestezji a zdolność zapamiętywania	141
5.2.3. Zaburzenia myślenia i komunikowania się	144
5c. Rozkojarzenie i splątanie	149
5.3. Zaburzenia procesów emocjonalnych i motywacyjnych	149
5.3.1. Zaburzenia emocji i nastroju	150
5.3.2. Zaburzenia motywacji	152
5d. Akinezy i parakinezy	154
5.4. Zaburzenia świadomości i orientacji	154
5.5. Podsumowanie	156
Podstawowe pojęcia	158
Literatura zalecana	158

ROZDZIAŁ 6

ZABURZENIA PSYCHICZNE NA TLE ORGANICZNYM

I UPOŚLEDZENIA UMYSŁOWE	159
6.1. Wprowadzenie	159
6.2. Zespoły otępienia w chorobach mózgu	159
6.2.1. Obraz kliniczny demencji	161
6.2.2. Otępienie typu Alzheimer	164
6a. Układy neuroprzekąźnikowe w zespołach otępienia	167
6.2.3. Demencja pochodzenia naczyniowego	167
6.2.4. Inne otępienia	169
6.3. Zaburzenia psychiczne w uszkodzeniu lub dysfunkcji mózgu	171
6.3.1. Majaczenia	172
6.3.2. Zaburzenia osobowości	173
6.4. Obraz kliniczny i przyczyny upośledzenia umysłowego	174
6.4.1. Stopnie upośledzenia	175
6.4.2. Przyczyny biologiczne i społeczne	178
6b. Alkoholowy zespół płodowy	181
6.4.3. Upośledzenia umysłowe a zaburzenia rozwoju	182
6c. Syndrom sawanta	183
6.5. Rewalidacja, rehabilitacja i terapia	184
6.5.1. Zespoły otępienne i zaburzenia psychiczne	185
6.5.2. Niepełnosprawność umysłowa	189
6.6. Podsumowanie	193
Podstawowe pojęcia	194
Literatura zalecana	195

ROZDZIAŁ 7

ZABURZENIA SPOWODOWANE UŻYCIEM SUBSTANCJI

PSYCHOAKTYWNYCH	196
7.1. Wprowadzenie	196
7.2. Nadużywanie i uzależnienie od substancji psychoaktywnych	197
7.2.1. Ostre zatrucia	200
7.2.2. Szkodliwe używanie substancji	206
7.2.3. Zespoły uzależnienia i abstynencyjne	208
7a. Alkoholizm jako choroba	209
7.2.4. Zaburzenia psychiczne i zespoły na tle uszkodzenia mózgu	213
7.3. Koncepcje i modele przyczyn uzależnienia	215
7.3.1. Uwarunkowania biologiczne	215
7.3.2. Psychologiczne koncepcje patomechanizmów uzależnienia	222
7.3.3. Modele psychopatologii rozwojowej	225
7.4. Programy terapii i grupy samopomocy	228
7.4.1. Farmakoterapia	230
7b. Leczenie substytucyjne (agonistami receptorów opioidowych)	230
7.4.2. Programy terapii alkoholików i narkomanów	231
7.4.3. Anonimowi Alkoholicy i Narkomani	235
7.5. Podsumowanie	237
Podstawowe pojęcia	239
Literatura zalecana	239

ROZDZIAŁ 8

ZABURZENIA AFEKTYWNE	240
8.1. Wprowadzenie	240
8.2. Kryteria diagnostyczne i obraz kliniczny	242
8.2.1. Epizod maniakalny	242
8.2.2. Epizod depresyjny i depresje nawracające	244
8a. Depresje poporodowe	247
8.2.3. Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	247
8b. Cyklotymia	248
8.3. Modele i koncepcje genezy i mechanizmu zaburzeń afektywnych	248
8.3.1. Neurobiologia i neurochemia	249
8c. Mózgowy system regulacji emocji i jego zaburzenia	252
8.3.2. Koncepcje psychoanalityczne	254
8d. Depresja a operacyjne modele przywiązania	256
8.3.3. Modele poznawcze i społecznego uczenia się	258
8e. Ryzyko zachowań samobójczych	261
8.3.4. Podejście integracyjne: podatność–stres	262
8.4. Farmakoterapia, elektrowstrząsy i psychoterapia	264
8.5. Podsumowanie	269
Podstawowe pojęcia	270
Literatura zalecana	270

ROZDZIAŁ 9

SCHIZOFRENIA I INNE ZABURZENIA PSYCHOTYCZNE	272
9.1. Wprowadzenie	272
9.2. Kryteria diagnostyczne i obraz kliniczny	274
9.2.1. Symptomy pozytywne	276
9.2.2. Symptomy negatywne	277
9a. Fenomeny językowe w schizofrenii	278
9.3. Postacie schizofrenii	279
9.3.1. Typy schizofrenii	279
9.3.2. Fazy schizofrenii i ich przebieg	281
9.4. Zaburzenia schizotypowe, zespoły urojeniowe i schizoafektywne	283
9.5. Modele i koncepcje zaburzeń schizofrenicznych	284
9.5.1. Koncepcje biologiczne	285
9b. Zwiastuny schizofrenii	288
9c. Model podatność–stres	291
9.5.2. Koncepcje psychologiczne	292
9d. Psychoza jako atak na ego	294
9e. Gra rodzinna „Trzymanie się w szachu”	297
9.6. Leczenie i rehabilitacja	297
9.6.1. Farmakoterapia	298
9.6.2. Psychoterapia indywidualna i grupowa	299
9f. Programy psychoedukacyjne	303
9.6.3. Psychiatria środowiskowa i grupy wsparcia	303
9.7. Podsumowanie	304
Podstawowe pojęcia	306
Literatura zalecana	306

ROZDZIAŁ 10

ZABURZENIA OSOBOWOŚCI I ZABURZENIA SEKSUALNE	307
10.1. Wprowadzenie	307
10.2. Zaburzenia osobowości	308
10.2.1. Klasyfikacje zaburzeń osobowości	309
10.2.2. Typy zaburzeń osobowości	312
10a. Nieprawidłowe nawyki i zaburzenia samokontroli	316
10.3. Koncepcje genezy i terapii zaburzeń osobowości	316
10.3.1. Modele genetyczne i rodzinne	317
10.3.2. Teoria relacji z obiektem i psychologia <i>self</i>	318
10.3.3. Modele behawioralno-poznawcze i integracyjne	323
10.4. Zaburzenia identyfikacji płciowej i preferencji seksualnych	328
10.4.1. Przejawy zaburzeń tożsamości i orientacji seksualnej	328
10.4.2. Zaburzenia preferencji seksualnej	330
10b. Drag queens i drag kings	332
10.4.3. Dysfunkcje seksualne	334
10.5. Przyczyny i terapia zaburzeń seksualnych	335
10.5.1. Metody leczenia medycznego	335
10.5.2. Psychoanaliza klasyczna i współczesna	337

10.5.3. Terapia behawioralno-poznawcza i integracyjna	338
10.6. Podsumowanie	339
Podstawowe pojęcia	341
Literatura zalecana	342

ROZDZIAŁ 11

ZABURZENIA NERWICOWE I ZESPÓŁ STRESU POURAZOWEGO	343
11.1. Wprowadzenie	343
11.2. Lęk i strach – funkcja adaptacyjna i dezadaptacyjna	345
11.3. Zaburzenia lękowe i nerwica natrętw	348
11.3.1. Zaburzenia lękowe w postaci fobii	348
11.3.2. Zespół paniki z agorafobią i bez niej	351
11.3.3. Lęk uogólniony	353
11.3.4. Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne	354
11.4. Koncepcje zaburzeń lękowych i ich terapia	357
11.4.1. Modele biologiczne i farmakoterapia	357
11a. Odruch wzdrygnięcia a uszkodzenie ciała migdałowatego	359
11.4.2. Zaburzenia lękowe jako efekt uczenia się	363
11.4.3. Integracyjne modele behawioralno-poznawcze	366
11.4.4. Od klasycznej psychoanalizy do koncepcji przywiązania.	372
11.5. Modele zespołów zaburzeń związanych ze stresem i ich terapia	375
11.5.1. Ostra reakcja na stres i zespół stresu pourazowego	376
11b. Syndrom potraumatyczny ocalałego	380
11.5.2. Modele nadwrażliwości neurologicznej	381
11.5.3. Od dystresu do zaburzeń w postaci traumy	383
11.5.4. Poznawczy model „sieci strachu” i podejście psychoanalityczne	384
11.5.5. Terapia i farmakoterapia zespołów związanych ze stresem	389
11.6. Podsumowanie	392
Podstawowe pojęcia	395
Literatura zalecana	395

ROZDZIAŁ 12

ZABURZENIA DYSOCJACYJNE I ZESPOŁY ZABURZEŃ POD POSTACIĄ SOMATYCZNĄ.	397
12.1. Wprowadzenie	397
12.2. Zespoły dysocjacyjne i inne zaburzenia nerwicowe	399
12.2.1. Typy zaburzeń dysocjacyjnych	400
12a. Zespół Gansera	401
12.2.2. Zaburzenia tożsamości – osobowość wieloraka.	403
12.2.3. Neurastenia i zespół depersonalizacji-derealizacji	404
12.3. Koncepcje zaburzeń dysocjacyjnych i ich leczenie	406
12.3.1. Koncepcje psychiatrii dynamicznej i psychoanaliza	406
12.3.2. Mechanizmy dysocjacji w kategoriach psychologii poznawczej	408
12b. Umysł dyskursywny i polifoniczne Ja a zaburzenia dysocjacyjne	409
12.3.3. Uraz psychiczny jako przyczyna dysocjacji.	410
12.3.4. Terapia i farmakoterapia	411

12.4. Zespoły zaburzeń występujących pod postacią somatyczną	412
12.4.1. Zaburzenia somatyzacyjne i dysfunkcje autonomiczne pod postacią somatyczną	412
12.4.2. Hipochondria i dysmorficzne zaburzenia ciała	416
12c. Symulacja i zaburzenia pozorowane	417
12.4.3. Uporczywe bóle	419
12.5. Koncepcje zespołów pod postacią somatyczną i ich leczenie	419
12.5.1. Modele integracyjne	420
12.5.2. Lęk o zdrowie w koncepcjach behawioralno-poznawczych	421
12.6. Podsumowanie	425
Podstawowe pojęcia	427
Literatura zalecana	427

ROZDZIAŁ 13

ZABURZENIA ODŻYWIANIA SIĘ I SNU	428
13.1. Wprowadzenie	428
13.2. Specyficzne i niespecyficzne zespoły zaburzeń odżywiania	429
13.2.1. Jadłowstręt psychiczny	431
13.2.2. Żarłoczność psychiczna	434
13.2.3. Niespecyficzne zaburzenia odżywiania się	436
13.3. Biologiczne i psychospołeczne modele przyczyn i leczenia	437
13.3.1. Uwarunkowania biologiczne	437
13.3.2. Współczesna psychoanaliza	439
13a. Rodzina psychosomatyczna – podejście strukturalne i strategiczne . .	443
13.3.3. Psychologia poznawczo-behawioralna	444
13.3.4. Modele integracyjne i psychopatologii rozwojowej	447
13.4. Nieorganiczne zaburzenia snu i ich leczenie	449
13.4.1. Rodzaje snu i jego zaburzenia	449
13.4.2. Bezsennność i hipersomnia	452
13b. Narkolepsja	453
13.4.3. Koszmary i lęki nocne	454
13.5. Czynniki psychologiczne w etiologii chorób somatycznych	455
13.6. Podsumowanie	456
Podstawowe pojęcia	457
Literatura zalecana	458

BIBLIOGRAFIA	459
-------------------------------	------------

INDEKS NAZWISK	503
---------------------------------	------------